

Warszawa, 12 sierpnia 2024 r.

**STANOWISKO POLSKIEGO TOWARZYSTWA ONKOLOGICZNEGO
W SPRAWIE PROGRAMU SZCZEPIEŃ PRZECIWKO HPV
(wirusowi brodawczaka ludzkiego)**

Każdego roku ponad pół miliona kobiet na świecie zapada na raka szyjki macicy, a około 300 tysięcy umiera¹. W Polsce co roku diagnozę słyszy ok. 2,5 tysiąca kobiet. Umiera ponad połowa z nich². Szczepienie przeciwko HPV może je skutecznie uratować. Szczepienia profilaktyczne stanowią jedną z najbardziej wartościowych zdobyczy nauki i medycyny. Uratowały życie i zdrowie milionom dzieci i dorosłych, pozwalając dożyć szczęśliwej starości i uniknąć kalectwa z powodu wielu chorób, które w znacznej części dzięki szczepieniom zostały niemal całkowicie wyeliminowane. Szczepienia przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego to ogromne osiągnięcie w dziedzinie profilaktyki onkologicznej, które zmniejsza ryzyko zachorowania nie tylko na raka szyjki macicy, ale także wiele innych chorób nowotworowych u obydwu płci. Skuteczności i bezpieczeństwa szczepień przeciwko HPV dowodzą liczne badania.

Dane brytyjskie wskazują na zmniejszenie ryzyka zachorowania na inwazyjnego raka szyjki macicy u około 87-97 procent u dziewcząt zaszczepionych w wieku 12-13 lat³. Podobne wyniki dały dane szwedzkie, pokazujące redukcję zachorowalności na raka szyjki macicy o 90 procent wśród dziewcząt zaszczepionych w wieku od 6 do 17 lat⁴. W Australii, osiem lat po wprowadzeniu populacyjnych szczepień przeciwko HPV, stwierdzono zmniejszenie częstości występowania przedwczesnych porodów oraz noworodków z niską masą urodzeniową, co związane jest ze zmniejszeniem częstotliwości zabiegów resekcyjnych na szyjce macicy⁵. Co więcej, szczepienia przeciw HPV wpływają również na zmniejszenie zachorowań na inne nowotwory związane z tym wirusem, jak nowotwory regionu głowy i szyi, pochwy, sromu, odbytu a zatem nowotworów, które mogą dotknąć całą populację⁶.

Niestety w Polsce, w pierwszym roku realizacji, program szczepień populacyjnych przeciwko HPV objął tylko około 20 % docelowej kohorty dziewcząt i chłopców. Jest to wynik niezadowolającym zarówno w stosunku do najbardziej rozwiniętych krajów świata, jak i celów

Polskie Towarzystwo Onkologiczne Zarząd Główny

Światowej Organizacji Zdrowia (90%)⁷ oraz założeń Narodowej Strategii Onkologicznej (60%) na rok 2028⁸. Większość krajów Unii Europejskiej prowadzi powszechne programy szczepień p/HPV a np. na Węgrzech wg informacji z Narodowego Instytutu Raka z Budapesztu poziom wyszczepialności w dwóch rocznikach dziewczynek i chłopców przekracza 80%.

Pragniemy zauważyć, iż opublikowano wysokiej jakości dane naukowe potwierdzające niższy odsetek ryzykownych zachowań seksualnych u dzieci zaszczepionych p-HPV w stosunku do tych niezaszczepionych⁹. Wynika to najpewniej z wyższej świadomości prozdrowotnej u nastolatków i ich rodziców, podejmujących świadome decyzje o zaszczepieniu swoich dzieci. Planowane przez Ministerstwo Zdrowia obniżenie granicy wieku dzieci w programie szczepień oraz wprowadzenie **dobrowolnych** szczepień do szkół, nie ma więc na celu wczesnego inicjowania życia seksualnego wśród nieletnich, lecz wydłużenie czasu na realizację programu do kilku lat, co powinno przełożyć się na większą dostępność i wyższy odsetek objęcia szczepieniami, a docelowo w przyszłości – zmniejszenie zachorowalności na nowotwory wywoływane przez HPV u zaszczepionych dorosłych. Kraje, które realizują szczepienia w szkołach (np. Australia i niektóre regiony Belgii) osiągają najwyższe odsetki zaszczepionych. Bazując na pozytywnych doświadczeniach krajów wysoko rozwiniętych, plany Ministerstwa Zdrowia w tym zakresie należy zatem uznać za zasadne.

Podczas Kongresu HPV – konferencji naukowej, która miała miejsce w Narodowym Instytucie Onkologii w Warszawie w ubiegłym roku, Prezes Międzynarodowego Towarzystwa Wirusów Brodawczaka – organizacji zrzeszającej wielu naukowców o ogromnym wkładzie w postęp medycyny i profilaktyki – Prof. Susan Garland omawiając sukces programu szczepień w Australii mówiła o konieczności „zdjęcia odium choroby wenerycznej” z zakażeń HPV. Dzięki m.in. takim działaniom Australia jest bliska wyeliminowania raka szyjki macicy w ciągu kilkadziesiąt lat¹⁰.

Zakażenia HPV pomimo, że należą do infekcji przenoszonych drogą kontaktów seksualnych, nie stanowią choroby wenerycznej m.in. ze względu na bezobjawowy przebieg i samoistną regresję w ponad 90% przypadków. Badania na obecność HPV nie są rekomendowane i nie stanowią składowych zestawów badań laboratoryjnych przy podejrzeniu chorób przenoszonych drogą płciową. Diagnostyka HPV HR jest aktualnie najbardziej czułą metodą badań przesiewowych w kierunku stanów przedrakowych i raka szyjki macicy w programach profilaktyki. W najbliższym czasie planowane jest jej wprowadzenie także w Polsce. Badania na obecność HPV HR mają aktualnie potwierdzone zastosowanie na świecie tylko do skringingu i diagnostyki zmian szyjki macicy a nie do diagnostyki chorób przenoszonych drogą kontaktów seksualnych.

Polskie Towarzystwo Onkologiczne Zarząd Główny

Szczepionki przeciwko HPV posiadają rekomendację Prezesa Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji i według stanowiska ekspertów z 2020 roku powinny stanowić integralny element kompleksowej profilaktyki raka szyjki macicy w Polsce ¹¹, co popiera Polskie Towarzystwo Onkologiczne niniejszym stanowiskiem.

W imieniu Polskiego Towarzystwa Onkologicznego:

*Prof. dr hab. n. med. Piotr Rutkowski - Przewodniczący Zarządu Głównego
Polskiego Towarzystwa Onkologicznego*

*Dr hab. n. med. Andrzej Nowakowski, prof. NIO-PIB - kierownik Centralnego Ośrodka
Koordynującego Program Profilaktyki Raka Szyjki Macicy*

---

¹ Bruni, L., Albero, G., Serrano, B., et al. (2019). ICO/IARC Information Centre on HPV and Cancer (HPV Information Centre). Human Papillomavirus and Related Diseases in the World. Summary Report 22 January 2019. Pozyskano z: <https://hpvcentre.net/statistics/reports/XWX.pdf>,

² Krajowy Rejestr Nowotworów, Nowotwory złośliwe w Polsce w 2021 roku, dostęp: https://onkologia.org.pl/sites/default/files/publications/2024-02/0_krn-2023-book-2024-02-13-pass.pdf

³ Falcaro M, Castañón A, Ndlela B, Checchi M, Soldan K, Lopez-Bernal J, Elliss-Brookes L, Sasieni P. The effects of the national HPV vaccination programme in England, UK, on cervical cancer and grade 3 cervical intraepithelial neoplasia incidence: a register-based observational study. *Lancet*. 2021 Dec 4;398(10316):2084-2092. doi: 10.1016/S0140-6736(21)02178-4. Epub 2021 Nov 3. PMID: 34741816.

⁴ Lei J, Ploner A, Elfström KM, Wang J, Roth A, Fang F, Sundström K, Dillner J, Sparén P. HPV Vaccination and the Risk of Invasive Cervical Cancer. *N Engl J Med*. 2020 Oct 1;383(14):1340-1348. doi: 10.1056/NEJMoa1917338. PMID: 32997908.

⁵ Yuill S, Egger S, Smith M, Velentzis L, Wrede CD, Bateson D, Canfell K. Has Human Papillomavirus (HPV) Vaccination Prevented Adverse Pregnancy Outcomes? Population-Level Analysis After 8 Years of a National HPV Vaccination Program in Australia. *J Infect Dis*. 2020 Jul 6;222(3):499-508. doi: 10.1093/infdis/jiaa106. PMID: 32386228.

⁶ Chaturvedi AK, Graubard BI, Broutian T, Pickard RKL, Tong ZY, Xiao W, Kahle L, Gillison ML. Effect of Prophylactic Human Papillomavirus (HPV) Vaccination on Oral HPV Infections Among Young Adults in the United States. *J Clin Oncol*. 2018 Jan 20;36(3):262-267. doi: 10.1200/JCO.2017.75.0141. Epub 2017 Nov 28. PMID: 29182497; PMCID: PMC5773841.

⁷ <https://www.who.int/publications/i/item/9789240014107>

⁸ <https://www.gov.pl/web/zdrowie/narodowa-strategia-onkologiczna-nso>

⁹ Madhivanan P, Pierre-Victor D, Mukherjee S, Bhoite P, Powell B, Jean-Baptiste N, Clarke R, Avent T, Krupp K. Human Papillomavirus Vaccination and Sexual Disinhibition in Females: A Systematic Review. *Am J Prev Med*. 2016 Sep;51(3):373-83. doi: 10.1016/j.amepre.2016.03.015. Epub 2016 Apr 26. PMID: 27130864.

¹⁰ Hall MT, Simms KT, Lew JB, Smith MA, Brotherton JM, Saville M, Frazer IH, Canfell K. The projected timeframe until cervical cancer elimination in Australia: a modelling study. *Lancet Public Health*. 2019 Jan;4(1):e19-e27. doi: 10.1016/S2468-2667(18)30183-X. Epub 2018 Oct 2. PMID: 30291040.

¹¹ Andrzej Nowakowski, Robert Jach, Leszek Szenborn, Mariusz Bidziński, Teresa Jackowska, Jan Kotarski, Agnieszka Mastalerz-Migas, Aneta Nitsch-Osuch, Jarosław Pinkas, Włodzimierz Sawicki, Piotr Sieroszewski, Maciej Stukan, Jacek Wysocki. *Ginekologia i Perinatologia Praktyczna* 2022;7(2):81-91)